

Oportunitats i reptes d'AQU Catalunya

La plena incorporació del nostre sistema universitari a l'espai europeu exigeix l'acreditació internacional d'**AQU Catalunya**. No és estrany que a la darrera sessió del seu Consell de Direcció, dedicada especialment a definir les línies estratègiques d'actuació d'enguany, es prestés especial atenció al procés endegat per assolir aquesta fita. Cal recordar que, un cop redactat i presentat l'informe d'avaluació interna, ara correspon a l'ENQA designar els membres que integraran la comissió encarregada de l'avaluació externa. Si supera favorablement, com esperem, tots els tràmits, **AQU Catalunya** gaudiria d'un segell fonamental per a futures actuacions acreditatives de titulacions. Les autoritats europees han optat per un model descentralitzat. En comptes de l'existència d'una única agència, les acreditacions de titulacions dutes a terme per agències nacionals que hagin superat un reconeixement mutu, una mena de *peer review*, tindran validesa a tot el territori de la Unió. La importància d'aquesta fita justifica els esforços esmerçats per tots els integrants d'**AQU Catalunya** per assegurar l'èxit de la iniciativa. El nostre desig, realista i ben fonamentat, és que abans de la fi del 2007 el procés estigui clos satisfactòriament.

D'altra banda, també estem pendents de la reforma legal projectada pel Ministeri d'Educació i que a hores d'ara es debat al Senat, sense que calgui esperar grans esmenes al text debatut i aprovat pel Congrés dels Diputats. La reforma introdueix algunes precisions i reforça el paper de les agències autonòmiques, tot i que encara resten alguns interrogants. Les tradicionals aspiracions de les universitats catalanes, especialment pel que fa al nomenament del professorat permanent, continuen sense ser recollides i la via contractual ocupa un lloc secundari enfront de la funcionarial. Certament hi ha un canvi. El per ara projecte no parla d'habilitació, sinó d'acreditació, per designar la fórmula emprada per poder accedir a les categories de titular o catedràtic. El canvi no és

purament semàntic. Vol dir que la fórmula s'aproximarà a la que **AQU Catalunya** ha fet servir per a les acreditacions de recerca i recerca avançada necessàries per accedir a una plaça d'agregat o de catedràtic contractat.

L'experiència acumulada ha estat positiva. La comissió presidida pel Dr. Joan Rodés ha fet una tasca molt meritòria i en tot moment ha mantingut el nivell d'exigència que assegura un professorat d'alt nivell a les categories corresponents. El projecte de llei no precisa com es constituïran les comissions que hauran de jutjar els concursos respectius, però podria ser que finalment la tasca correspongués a l'ANECA, ja que el legislador vol que passi a ser un instrument essencial de la política universitària espanyola.

Sincerament, alguns creiem que hauria estat una solució millor deixar que les agències autonòmiques que, com la nostra, han palesat a bastament el seu rigor a l'hora d'acreditar el professorat contractat poguessin també encarregar-se d'aquesta tasca per al professorat funcionari. L'aplicació de criteris idèntics per a ambdues vies d'accés hauria estat un primer pas cap a la desaparició, tradicionalment reclamada per les universitats catalanes, d'una distinció difícil d'explicar. De tota manera, s'ha de saludar amb alegria l'eliminació del procés d'habilitació, que ha significat una enorme malbaratament de recursos atesa la gran mobilització de professorat i de temps esmerçat en comparació dels magres resultats obtinguts. La relació numèrica entre candidats presentats i professors finalment incorporats a les universitats és una prova fefaent de la perversió del sistema que ara finalment s'arracona.

Antoni Serra Ramoneda,
president d'**AQU Catalunya**

Sumari

■ Pàgina 2

S'inicia l'avaluació de l'activitat investigadora del PDI funcionari i contractat

AQU Catalunya a Estudia

■ Pàgina 3

Les activitats d'**AQU Catalunya** per al 2007

■ Pàgines 4 - 5

L'avaluació dels programes oficials de postgrau

■ Pàgina 6 - 7

L'avaluació docent a debat

■ Pàgina 8

Qualitat i pertinència

S'inicia l'avaluació de l'activitat investigadora del PDI funcionari i contractat de les universitats públiques catalanes per a les retribucions addicionals

AQU Catalunya ha tancat la primera convocatòria d'avaluació de l'activitat investigadora per a les retribucions addicionals per mèrits individuals de recerca del personal docent i investigador (PDI) funcionari i contractat de les universitats públiques catalanes. Aquest complement es concreta en una quantia anual individual i consolidable, que assigna el consell social de cada universitat a proposta del consell de govern respectiu i després de l'avaluació favorable prèvia d'**AQU Catalunya**.

Entre el 8 i el 26 de gener, **AQU Catalunya** va rebre un total de 1.210 sol·licituds, de les quals 555 corresponen a PDI funcionari i 655 a PDI contractat:

Àmbit de coneixement	PDI funcionari	PDI contractat	Total
Humanitats	95	87	182
Ciències Socials	115	88	203
Ciències	119	152	271
Ciències de la Vida	66	102	168
Ciències Mèdiques	41	65	106
Enginyeria i Arquitectura	119	161	280
Total	555	655	1.210

Pel que fa a la via de presentació, les persones sol·licitants continuen preferint la presencial:

Via de presentació	Sol·licituds	%
Presencial	553	45%
Telemàtica	441	36%
Correus	198	16%
Altres registres públics	38	3%

Els resultats de l'avaluació de l'activitat investigadora es notificaran a les persones interessades en un termini màxim de sis mesos a partir de l'obertura de la convocatòria.

AQU Catalunya a Estudia, Saló de l'Ensenyament

AQU Catalunya ha participat en la 18a edició del Saló de l'Ensenyament, que ha tingut lloc al recinte firal de Montjuïc entre el 21 i el 25 de març. El Saló, destinat a pares, professors i, sobretot, estudiants d'ESO i batxillerat, concentra tota la informació, els recursos i els serveis sobre l'oferta educativa a Catalunya.

Entre aquesta oferta, **AQU Catalunya** ha presentat la llista actualitzada dels ensenyaments avaluats. Les noves titulacions que en formen part, i que s'inclouen en l'*Informe 2005. Procés d'avaluació de la qualitat del sistema universitari a Catalunya*, són les següents:

Àrea d'Humanitats

- Avaluació transversal de Filosofia (UB, UAB i UdG)
- Filologia Francesa (UAB)
- Humanitats (UAB)

Àrea de Ciències Socials

- Avaluació transversal de Dret (UB, UPF, UdG, UdL i URV)
- Avaluació de seguiment de Dret (UAB)
- Pedagogia (UAB)

Àrea de Ciències de la Salut

- Infermeria (UVic)

Àrea Tècnica

- Enginyeria Geològica (UB i UPC)
- Avaluació transversal d'Enginyeria Tècnica Industrial, especialitat en Electrònica Industrial (EPSEVG-UPC, UdG, URV i EUSS-UAB) i especialitat en Electricitat (URV i EUSS-UAB)
- Avaluació transversal d'Enginyeria Tècnica Industrial, especialitat en Mecànica (UPC-Terrassa, UdG i UdL)
- Avaluació transversal d'Enginyeria Tècnica Industrial, especialitat en Química Industrial (UdG i URV)
- Enginyeria en Automàtica i Electrònica Industrial (URV)
- Enginyeria Tècnica Industrial, especialitats en Electricitat, Electrònica, Mecànica i Química (EUETIB-UPC)

Els informes d'avaluació d'aquestes titulacions i de la resta d'ensenyaments que s'inclouen a l'oferta d'**AQU Catalunya** a Estudia es poden trobar a www.aqucatalunya.cat.

Maria Giné Soca, cap de l'Àrea de Planificació i Comunicació d'AQU Catalunya

Les activitats d'AQU Catalunya per al 2007

El Consell de Direcció ha aprovat la planificació d'activitats per al 2007, que es pot consultar íntegrament a la pàgina web d'AQU Catalunya. La planificació d'activitats s'estructura en sis línies estratègiques. A continuació us descrivim les activitats noves i més destacades per a aquest any. Les principals activitats que es plantegen realitzar són:

Àrea europea d'assegurament de la qualitat

- **Donar suport a les universitats catalanes en el desenvolupament dels Estàndards i directrius per a l'assegurament de la qualitat en l'EEES.** Es proposa la creació d'un grup de treball amb representació de responsables de les unitats tècniques de qualitat de les universitats catalanes, amb l'objectiu de desplegar un procés que possibiliti el màxim protagonisme d'aquestes unitats en els processos d'avaluació i millora, com també l'adaptació de les seves activitats als estàndards i directrius internacionals.
- **Adaptar el funcionament intern d'AQU Catalunya als estàndards europeus.** Es finalitzarà el procés d'avaluació externa d'AQU Catalunya i s'introduiran les millores que se'n derivin, per tal de formar part del registre europeu d'agències de la qualitat, en el qual es podran identificar les agències professionals i fiables que treballen a Europa.

Avaluació de la qualitat institucional

- **Finalitzar l'avaluació de la segona convocatòria dels programes oficials de postgrau,** realitzar una revisió crítica del procés i iniciar, quan sigui convocada per la Direcció General d'Universitats, l'avaluació de la tercera convocatòria.
- **Donar suport a les universitats catalanes en l'anàlisi i el plantejament del disseny dels nous programes de grau,** en el context d'adaptació de les titulacions als nous marcs legals i en coordinació amb la Direcció General d'Universitats. S'iniciaran els processos de debat amb les universitats i la societat per tal d'afrontar els canvis que es produiran.
- **Avaluar els centres adscrits i els centres de recerca** que ho sol·licitin, amb el desenvolupament previ de la metodologia d'avaluació.
- **Elaborar l'informe anual d'AQU Catalunya** per tal de retre comptes sobre els processos d'avaluació, de certificació i d'acreditació que AQU Catalunya desenvolupa.
- **Desenvolupar projectes i estudis,** com ara el foment de la participació dels estudiants en l'avaluació de programes i institucions, l'anàlisi de la qualitat dels indicadors de docència, recerca i serveis, i l'estudi sobre la inserció laboral dels graduats universitaris amb el títol de doctor.

Professorat i recerca

- **Realitzar les convocatòries pertinents per a l'emissió d'informes de les figures de professorat lector i col·laborador* i per a l'emissió d'acreditacions de recerca i recerca avançada**
- **Integrar dels processos d'avaluació del professorat de les universitats privades als processos d'avaluació del professorat de les universitats públiques.** De manera transitòria, es duran a terme les accions necessàries per no aturar els processos d'avaluació del professorat de les universitats privades.
- **Avaluar els mèrits del professorat** (docència, recerca i gestió) i **revisar els manuals d'avaluació de la qualitat docent del professorat** en col·laboració amb les universitats i tenint en compte el programa DOCENTIA impulsat per l'ANECA.

Cooperació i intercanvi

- **Enfortir les activitats de cooperació i anàlisi conjunta amb els vicerectors competents en matèria de qualitat,** per tal d'impulsar l'adaptació de les titulacions a l'EEES i la implantació dels Estàndards i directrius per a l'assegurament de la qualitat en l'EEES.
- **Assumir la Secretaria Tècnica de la REACU,** la xarxa espanyola d'agències. La REACU té per objectiu promoure la col·laboració entre les agències espanyoles i l'ANECA i contribuir a crear les condicions per al reconeixement mutu dels seus processos d'avaluació.

Comunicació, promoció i publicacions

- **Renovar la pàgina web,** amb l'objectiu de millorar-la tècnicament, però també de millorar-ne la transparència pel que fa, principalment, a la informació dels processos d'avaluació i els seus resultats.

Qualitat i funcionament de l'organització

- **Mantenir el sistema de gestió de la qualitat basat en la norma ISO 9001:2000** i millorar els processos de recollida de la satisfacció dels principals usuaris per mitjà d'instruments *ad hoc*.
- **Implantar el software** específic per a empreses públiques de la Generalitat de Catalunya per a la gestió econòmica i comptable.

*Depenent de la vigència d'aquesta figura.

L'avaluació dels programes oficials de postgrau

Aquest és el segon any que **AQU Catalunya** participa en el procés d'avaluació de propostes de nous màsters oficials que tenen en compte els postulats de l'Espai europeu d'educació superior (EEES).

És important considerar que l'aprovació d'una proposta de màster en un títol oficial, llest per ser impartit, preveu la superació de dues etapes: la d'avaluació de la qualitat i la de verificació de la seva adequació en un determinat model de programació d'ensenyaments. En l'etapa d'avaluació, **AQU Catalunya** hi té un protagonisme essencial, ja que és l'òrgan requerit pel Govern per conduir l'anàlisi sobre la qualitat acadèmica de les propostes. En canvi, **AQU Catalunya** no intervé en la presa de decisions sobre programació d'ensenyaments, que recau en el departament responsable en matèria d'universitats. De fet, fins avui, un resultat favorable en l'avaluació de la qualitat acadèmica d'una proposta no ha estat condició necessària i suficient a l'hora d'incloure una proposta en el conjunt de màsters oficials que seran impartits a Catalunya.

És en aquest sentit que podem considerar que **AQU Catalunya** no ha actuat, en aquesta fase *ex ante*, com a òrgan acreditador, sinó més aviat com un d'avaluador i orientador de l'Administració responsable. Evidentment, la discrepància entre l'avaluació d'**AQU Catalunya** i la decisió formal d'acceptar una proposta com a nou ensenyament oficial és baixa, però tanmateix existeix. Així, l'Administració i les universitats haurien de ser especialment curoses a garantir la qualitat d'aquests ensenyaments que no han tingut una avaluació favorable. És imprescindible per tal de protegir els drets dels estudiants a rebre un ensenyament de qualitat en uns títols que, a més, seran reconeguts com a oficials. Aquesta és una responsabilitat que no pot ser obviada i, per tant, seria recomanable establir mecanismes de seguiment posteriors a l'autorització.

Dit això, és interessant recordar que el procés de consolidació de l'EEES transforma substancialment la manera com les universitats catalanes formulen els seus programes de formació de postgrau (o de segon cicle). És significativa la desaparició d'un catàleg preconcebut de títols oficials, amb la qual cosa les universitats disposen d'un grau elevat d'autonomia per dissenyar els seus ensenyaments en aquest nivell. En contrapartida, el requeriment d'una acreditació dels nous ensenyaments un cop implantats apareix amb força en la normativa reguladora dels ensenyaments de postgrau. És una manera de garantir que l'autonomia universitària a l'hora de dissenyar i d'implantar els nous ensenyaments ha estat aplicada correctament.

A Catalunya, el sistema universitari s'ha dotat d'un sistema robust d'avaluació *ex ante* de la qualitat de les propostes de nous ensenyaments. Es tracta d'un procés pautat metodològicament en què l'avaluació de la qualitat acadèmica de les propostes és analitzada d'una manera detallada per equips d'experts (amb una presència important d'experts

externs al sistema universitari de Catalunya) que treballen col·legiadament i en diferents etapes. Cada proposta és estudiada per tres experts en disciplines que s'hi relacionen. Aquest equip d'experts debat el resultat en comissió per tal de fer una primera valoració, que és elevada posteriorment a una segona comissió d'àrea temàtica. Finalment, la Comissió per a l'Avaluació de les Titulacions i Programes d'**AQU Catalunya** (ATP) recull el treball de les comissions d'àrees temàtiques per tal d'emetre l'informe d'avaluació d'**AQU Catalunya**.

En la mesura que Catalunya disposa d'una metodologia de disseny i d'avaluació de propostes adequada, i d'acord amb els estàndards i les directrius de garantia de la qualitat europeus, cal entendre que es produeixen les facilitats per a un millor disseny de les propostes per part de les universitats. Les guies de disseny i el coneixement dels protocols d'avaluació d'antuvi orienten els responsables de les universitats en la redacció de propostes de millora de la qualitat.

Tot i que el procés d'avaluació de noves propostes continuarà els propers anys, ara el repte es trasllada a la necessitat d'articular el procés d'acreditació dels ensenyaments, un cop es trobin implantats. Si fins ara **AQU Catalunya** ha tingut un rol avaluador, en el procés acreditador la responsabilitat de l'Agència serà sensiblement més gran. Cal entendre que ens acostarem al compliment d'estàndards, i per tant a l'acreditació positiva dels ensenyaments, si l'avaluació *ex ante* funciona correctament en l'aprovació de propostes que són de qualitat i si la implantació de les propostes es desenvolupa adequadament segons els objectius establerts per la universitat.

La segona convocatòria per a l'autorització de propostes de màster oficials ha suposat una millora significativa en la preparació i la qualitat de les propostes per part de les universitats (en els quadres annexos s'observa clarament com hi ha universitats que han assolit percentatges molt elevats d'avaluació positiva de les seves propostes, sigui per un esforç més gran en la preparació d'aquestes propostes o per una autoregulació interna).

De tota manera, encara s'apunten debilitats estructurals per a la implantació de l'EEES a Catalunya. Són limitacions que afecten el disseny i el desplegament de mecanismes de garantia de la qualitat. El que s'ha observat fins ara és que la base teòrica es va eixamplant, però la seva pràctica encara és molt limitada. En bona part de les propostes analitzades, l'apartat sobre mecanismes de garantia de la qualitat ha estat elaborat de manera centralitzada per òrgans tècnics de la universitat i, per tant, s'intueix una manca de reflexió i debat d'aquests òrgans a escala de titulació.

En tot cas, en acabar aquesta segona convocatòria d'avaluació de les propostes de màster oficial, hi ha elements que podrien ser objecte de debat. Per exemple, sobre com repartim els pesos de l'avaluació *ex ante* entre un procés centralitzat com l'actual i la necessitat que les universitats guanyin responsabilitat a l'hora de garantir la qualitat de les seves propostes.

També seria oportú qüestionar-nos sobre el sentit de l'oficialitat en ensenyaments de postgrau que no vénen condicionats per unes directrius professionals. Parlem d'una oficialitat que és simplement un sinònim de qualitat? O hauríem de considerar aquesta oficialitat com a determinant d'alguna cosa diferent? Vinculat a l'oficialitat i a la qualitat dels ensenyaments, potser caldria determinar com es formula la relació entre aquests dos

termes i el finançament dels ensenyaments. O qüestionar-nos sobre la possibilitat d'introduir criteris de qualitat que superin els establerts per a l'oficialitat dels ensenyaments, cosa que ens permetria parlar d'ensenyaments d'excel·lència.

Totes aquestes reflexions, i algunes altres de semblants, malgrat que no formin part directament del procés avaluat i acreditatiu, sí que el poden influir, i d'una manera molt determinant.

Resultats del procés d'avaluació dels màsters 2007-2008

Valoració	Presentats	%
Favorable	142	77,6%
Desfavorable	41	22,4%
Total	183	

Àrea de coneixement	Total	%	Favorable	%	Desfavorable	%
Humanitats	38	20,8%	32	84,2%	6	15,8%
Ciències Socials	70	38,2%	52	74,3%	18	25,7%
Ciències Experimentals	28	15,3%	24	85,7%	4	14,3%
Ciències de la Salut	27	14,8%	19	70,4%	8	29,6%
Tècnica	20	10,9%	15	75,0%	5	25,0%
Total	183		142		41	

Universitat	Total	%	Favorable	%	Desfavorable	%
UB	45	24,6%	35	77,8%	10	22,2%
UAB	43	23,5%	38	88,4%	5	11,6%
UPC	20	10,9%	14	70,0%	6	30,0%
UPF	8	4,4%	7	87,5%	1	12,5%
UdG	11	6,0%	6	54,5%	5	45,5%
UdL	15	8,2%	11	73,3%	4	26,7%
URV	12	6,6%	10	83,3%	2	16,7%
URL	19	10,4%	15	78,9%	4	21,1%
UVic	5	2,7%	4	80,0%	1	20,0%
UIC	5	2,7%	2	40,0%	3	60,0%
Total	183		142		41	

L'avaluació docent a debat

Quan l'any 2001 **AQU Catalunya** va publicar el *Marc general de l'avaluació del professorat*, costava imaginar un escenari tan desenvolupat i engrescador com l'actual pel que fa a l'avaluació docent. Una relectura d'aquest marc general permet comprovar com moltes de les recomanacions han estat assumides pel sistema universitari català. Per exemple, hi ha un nou marc legal (LUC) que promou l'avaluació de l'activitat docent, les universitats disposen de nous estatuts i han elaborat els manuals d'avaluació docent que han permès, a partir de criteris consensuats, avaluar la docència de més de 3.000 professors per a la concessió de complements econòmics en el període experimental 2003-2006. D'altra banda, la construcció de l'EEES ha comportat l'aparició de criteris i directrius de qualitat que incideixen clarament en aquest àmbit. Ara bé, molts dels reptes que plantejava aquest marc general encara són de plena actualitat, com ara l'objectiu d'orientar l'avaluació en tots els àmbits de la carrera professional del professorat universitari (contractació, renovació, promoció, etc.) amb una clara orientació a la millora.

En definitiva, si bé encara no està consolidada com l'avaluació de la recerca, no és menys cert que l'avaluació docent és una pràctica comuna, assumida per totes les universitats públiques i en constant procés de millora.

En aquest context, el passat 26 de febrer, **AQU Catalunya**, en col·laboració amb la UAB, va organitzar la Jornada d'anàlisi i reflexió sobre l'avaluació de l'activitat docent del professorat, amb un objectiu doble: analitzar els resultats assolits durant els tres primers anys d'aplicació del model d'avaluació docent i iniciar el procés per al disseny de les fases i els mecanismes per a la seva acreditació. A la Jornada van participar els agents responsables de la posada en marxa del procés d'avaluació docent a les universitats públiques catalanes (vicerectors i responsables de les unitats tècniques de qualitat), els membres de la Direcció General d'Universitats del Comissionat per a Universitats i Recerca i els membres de la Comissió Específica per a la Valoració dels Mèrits i Activitats Individuals (CEMAI) d'**AQU Catalunya**, responsable de certificar els models.

A la Jornada també es va presentar el programa de suport a l'avaluació docent, DOCENTIA, que promou l'ANECA, atès que, en virtut d'un conveni de col·laboració signat per totes dues agències, es treballarà conjuntament en el nomenament de les comissions externes d'avaluació dels models desenvolupats per les universitats, ensems que es reconeixeran mútuament els resultats de les avaluacions.

Durant la primera part de la Jornada, les universitats van presentar la seva experiència en els tres primers anys d'aplicació del model. Les conclusions principals van ser les següents:

- Malgrat la indefinició inicial del context polític, es va destacar positivament l'experiència de l'etapa experimental, atès que s'ha assolit un pacte que ha permès desenvolupar els instruments i s'han posat les bases per consolidar-los. Caldrà, doncs, mantenir aquest consens.

- Si bé la concessió dels complements retributius addicionals ha estat l'excusa per iniciar el procés d'avaluació, es va coincidir a defensar que els objectius han de ser més ambiciosos. Així, cal poder compatibilitzar dos enfocaments de l'avaluació, sovint contraposats: d'una banda, l'avaluació de caràcter formatiu i, de l'altra, l'avaluació sumativa o de rendiment de comptes. Sota la idea de la millora de la docència, es va defensar l'avaluació de la qualitat de manera integral i amb un accent formatiu. Les repercussions de l'avaluació han de ser diverses, compartides entre les universitats, i han de poder discriminar els mèrits docents rellevants. Els models d'avaluació, doncs, han de permetre identificar els millors professors. Això vol dir que s'ha de poder compatibilitzar una avaluació que permeti superar uns mínims, en aquest cas per poder optar al complement, amb una que permeti identificar l'excel·lència. Per exemple, es podria considerar com un requisit per formar part d'un tribunal disposar d'una avaluació favorable de l'activitat docent?

- L'avaluació docent ha contribuït a la creació de la cultura de la qualitat que ha augmentat el coneixement de l'acció docent: es treballa amb evidències i s'han reforçat les unitats tècniques de qualitat responsables de la seva gestió. Així, a mesura que es van succeint convocatòries, cada cop són més els professors que coneixen el procés. Fins ara tots els professors han estat avaluats "per primer cop". A mesura que hi hagi més experiència i es torni a avaluar, l'avaluació docent s'anirà consolidant i es milloraran els instruments.

- La responsabilitat final de la qualitat de la docència és de la mateixa universitat. Cada universitat, en virtut de la seva autonomia, ha pogut dissenyar el model d'avaluació que s'ajusta millor als seus objectius institucionals. Amb tot, hi va haver consens en la necessitat que, en el conjunt de les universitats catalanes, hi hagi uns mínims comuns i compartits.

- Una qüestió que cal aclarir és la definició de les característiques de l'encàrrec docent, ja que determina qui pot accedir a l'avaluació docent. A priori, el professor no té gaire marge de maniobra a l'hora de decidir la docència que ha d'impartir, atès que li ha estat encomanada pel departament al qual pertany.

- Pel que fa als procediments emprats en l'avaluació, es van fer aportacions molt rellevants sobre l'autoavaluació del mateix professor, els informes dels responsables acadèmics i les opinions dels estudiants.

- L'autoavaluació descansa en l'autoinforme que el mateix professor elabora i representa el factor central del procediment. Així, ha d'incloure reflexions sobre la proposta formativa, la seva aplicació i els resultats assolits. Ara bé, es va posar de manifest que la seva avaluació no és l'òptima, atès que no s'han desenvolupat els mecanismes per poder processar tota la informació que contenen. Així, els assistents van manifestar la necessitat d'avançar en la cultura de la documentació de les activitats docents, de manera que els professors elaborin el seu propi portafolis docent.

Més de quaranta responsables de les universitats catalanes van participar en la jornada de treball sobre l'avaluació de l'activitat docent del professorat

- Pocs informes dels responsables acadèmics contribueixen a discriminar, atès que acostumen a ser positius o molt positius.
- Sobre les opinions dels estudiants, es va destacar la necessitat de trobar mecanismes que permetin una millor gestió de la informació que contenen les enquestes, i també que els estudiants percebin que les seves opinions tenen conseqüències. D'altra banda, més enllà de les habituals enquestes, es van suggerir altres possibilitats, com ara enquestes diferides en el temps o grups de discussió.
- Un dels punts en què hi va haver més consens va ser la necessitat d'assolir un equilibri entre la burocràcia i les evidències documentals mínimes per poder acreditar els mèrits docents. Efectivament, s'ha observat que molts professors han criticat el procés actual perquè representa una

tasca considerable de cerca d'evidències que, combinada amb l'encara poca transcendència de l'avaluació docent representa un estímul per no presentar-se a l'avaluació del complement docent. Així, cal que el professorat disposi del màxim d'estímul i de suport tècnic efectiu, com per exemple la gestió centralitzada dels currículums que permetés tenir-los permanentment actualitzats per tal de simplificar al màxim els tràmits burocràtics. En aquest sentit, en els tres anys d'aplicació s'han observat millores substancials en la gestió de les evidències de què disposa la universitat. En definitiva, si un professor decideix no presentar-se a l'avaluació, ha de ser perquè realment creu que la seva activitat docent no és prou bona, però no perquè el procés sigui complicat.

Durant la segona part de la Jornada es van presentar les perspectives de futur pel que fa a la concreció del disseny de les fases i els mecanismes d'acreditació.

En primer lloc, la CEMAI va fer balanç de l'experiència i va destacar positivament la feina duta a terme per les universitats, tot assenyalant que la direcció adoptada és l'adequada per als nous escenaris que planteja l'EEES. També va suscitar una reflexió sobre el poder o no de discriminació dels manuals, tant pel que fa a l'autoregulació (nombre de professors potencials que poden sol·licitar el complement docent en relació amb els que finalment el sol·liciten) com pel que fa a les avaluacions favorables i desfavorables respecte de les sol·licituds rebudes. Finalment, va posar de manifest la necessitat de poder disposar d'informació general dels resultats de l'aplicació dels manuals a cada universitat, per tal de dissenyar la fase d'acreditació.

La taula següent recull la informació agregada sobre els resultats de l'avaluació durant els tres anys d'aplicació del model:

Convocatòria	Potencial	Sol·licita	%	Positiva	%	Negativa	%	Favorables/ potencials
Període de meritació								
2003	1.544	1.241	80%	1.175	95%	60	5%	76%
2004	1.358	1.037	76%	1.004	97%	31	3%	74%
2005*	1.134	799	70%	781	98%	15	2%	69%
Total	4.036	3.077	76%	2.960	96%	106	3%	73%

* En el moment d'escriure aquest article la convocatòria del 2005 encara no està tancada i, per tant, les dades poden variar.

En segon lloc, es van presentar les fases cap a l'acreditació dels models d'avaluació docent. Així, cal destacar que, a partir de l'experiència de la Jornada, **AQU Catalunya** publicarà una resolució en què hi haurà les instruccions perquè les universitats puguin ajustar els seus manuals. És previst que durant el tercer trimestre del 2007 s'iniciï el procés de certificació dels nous manuals, després que una comissió d'experts n'hagi avaluat les propostes. Posteriorment, **AQU Catalunya** establirà el procediment i els criteris per acreditar-los.

Des de la publicació d'aquell marc general fins avui, s'ha fet una important tasca cap a la consolidació de l'avaluació docent. Hi ha un marc regulador, hi ha els instruments necessaris, però cal continuar treballant perquè, com deia el document, l'objectiu permanent ha de ser aconseguir, costi el que costi, la implicació activa i sincera del professorat en l'avaluació docent.

Qualitat i pertinència*

Concloso per **AQU Catalunya** l'avaluació dels programes oficials de postgrau (POP) per implantar-se el curs 2007-2008, continuo pensant que una de les propostes més influents en les polítiques universitàries dels darrers lustres va ser l'exposada en el *Documento de Política para el Cambio y el Desarrollo en la Educación Superior* que el 1995 va publicar la UNESCO, aleshores dirigida per un antic rector de Granada, Federico Mayor Zaragoza.

S'hi proposaven tres criteris fonamentals per al desenvolupament d'aquest sector vital per al futur de les societats i el progrés de la humanitat: pertinència, qualitat i internacionalització.

Pel que fa a aquesta última, no passarien ni cinc anys abans que els països membres de la Unió Europea acordessin a Bolonya la concurrència dels seus sistemes universitaris com un pas imprescindible per a l'assoliment complet d'aquella utopia raonable que, poc després del final de la segona gran guerra, somiava la unitat.

La transformació actual dels nostres programes d'estudis i l'avaluació de la seva qualitat no és sinó una conseqüència més d'aquells acords. Quan conclouia a Espanya un llarg període de més de vint anys dedicats a estendre en extrem l'oferta universitària i es consumava també la transferència competencial de l'educació superior a les comunitats autònomes, el nou impuls de la internacionalització europea ens duia a replantejar l'estructura dels nostres títols alhora que la qualitat es convertia en l'eix d'un nou cicle, ja no expansiu com l'anterior, sinó fonamentalment intensiu i qualificador.

Allò que el document de la UNESCO proposava com a objectiu, la participació activa dels professors i responsables acadèmics en l'avaluació i l'increment de la qualitat de l'ensenyament superior, es pot acreditar que avui ja és una realitat en marxa. El mateix procés amb els POP conclosos permet ara apreciar l'assoliment d'una maduresa raonable en l'actuació de tots els seus agents, gens estrany tenint en compte que es tracta ja del segon programa desenvolupat des d'**AQU Catalunya**, una agència pionera, amb deu anys ja complerts d'activitat a la seva eskena, entre les que ara

constitueixen la REACU. I, si se'm preguntés sobre el problema fonamental que agències, universitats, Administració educativa, responsables acadèmics, avaluadors i professors han de continuar afrontant per tal que tots els seus esforços redundin en qualitat efectiva, la meua resposta assenyalaria la lluita contra la burocratització dels processos, un risc que sempre amenaça i s'incrementa en la mesura en què la institucionalització de les polítiques i la consolidació dels procediments *ad hoc* poden allunyar la virtualitat d'allò escrit de la realitat dels fets.

De tota manera, a hores d'ara el que més atreu el meu interès és el tercer dels vectors assenyalats per la UNESCO: la pertinència. Una vegada que la qualitat dels docents, dels programes, de les infraestructures i de la gestió universitària —sense oblidar l'extensió de la mateixa exigència als estudiants— és objecte d'una avaluació dotada de credibilitat i susceptible d'incidir positivament en millores, es planteja també el repte d'incrementar la pertinència de la nostra educació superior. Es tracta, en definitiva, d'aconseguir la seva millor adaptació a les necessitats de la societat del coneixement sense perdre mai de vista, però, la universalitat dels sabers ni el criteri primordial de la qualitat.

Avaluant aquest darrer aspecte en el marc d'un sistema universitari com el de qualsevol de les comunitats autònomes de l'Estat espanyol, hi ha moments en què s'aprecia amb tota justesa com, per exemple, la dispersió minifundista d'uns mateixos estudis no tan sols en disminueix la qualitat, sinó que posa en dubte la pertinència del seu manteniment amb vista a l'interès públic. Després de vuit anys de treball dur com a rector, no em considero tebi o dubitatiu pel que fa a la defensa de l'autonomia universitària; però no em sap gens de greu afirmar que, per mitjà d'organismes d'interlocució com ara **AQU Catalunya**, totes i cadascuna de les universitats i els responsables polítics dels quals aquestes depenen poden abordar, i potser també han d'abordar, els problemes de pertinència que ens planteja el desenvolupament dels nostres sistemes d'ensenyament superior, la convergència europea i els reptes d'una qualitat contrastada amb la dels nostres homòlegs internacionals.

* Article original publicat a *AQU Notícies* [en línia]. Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya. Març 2007. Barcelona: AQU Catalunya, 2003. Disponible a: <<http://www.aqucatalunya.org/uploads/publicacions/aqunoticies/AQUNoticies/març2007/opinio.htm>>

Equip de redacció i producció | Maria Giné Soca, Conchita Herruzo Fonayet, Àgata Segura Castellà

Correcció lingüística i traducció | Natàlia Morell Salvadó

Disseny i maquetació | Josep Turon i Eva Calatayud

Impressió | Canon Editorial, SL

Edició | Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya
Via Laietana, 28, 5a planta 08003 Barcelona
Tel.: 93 268 89 50 www.aqucatalunya.cat

Dipòsit legal | B-47.523-2000